

20 oktober 2023

UKM

Karl-Emil Videbris

Gryaab AB, Box 8984, 402 74 Göteborg, [031-64 74 00](tel:031-647400), gryaab.se

Rapport från uppföljning av intern kontrollplan 2023

Den interna kontrollplanen för 2023 utgår ifrån Gryaabs samlade riskbild som fastställdes av i styrelsen i december 2022. Kontrollplanen är uppdelad utifrån Gryaabs verksamhetsrisker och Gryaabs strategiska risker. Kontrollplanen omfattar de pågående och planerade åtgärder som verksamheten behöver vidta för att hantera de risker som identifierats som röda (icke tolerabla) eller av annan anledning bör synliggöras och hanteras risker. Kontrollplanen innehåller även kontrollfrågor som internrevisorerna utgår ifrån vid sin uppföljning av hur verksamheten hanterar identifierade åtgärder.

Sammanfattning

Vi konstaterar att verksamheten i god överensstämmelse följer den interna kontrollplanen för 2023. Vid revisionen noterades inga avvikelser och två förbättringsområden.

Noteringarna har markerats med fet stil i revisionsprotokollet

Förbättringsområde

- Arbetet med att identifiera nya tekniska innovationer för att minska vistelse i tunnlarna har inte genomförts än.
- För tillfället driver inte Gryaab på ägarkommunernas arbete med att identifiera specifika sträckor och platser där inläckage av tillskottsvatten förekommer.

Internrevision

Internrevisorer

Internrevisorerna Karl-Emil Videbris och Lejla Castell genomförde revisionen 3 – 19 oktober 2023

Reviderad person/er inklusive befattning

- Karin van der Salm, VD,
- Hanna Strand, avdelningschef TF
- Anders Hansson, avdelningschef Drift
- Fredrik Davidsson, avdelningschef UKM
- Mikael Sandström, avdelningschef Stab
- Malin Olsson, avdelningschef Projekt och Planering

Bedömningskriterier

- Godkänd – uppfyller kraven, ingen åtgärd krävs
- Förbättringsområde – uppfyller kraven, men viss förbättring/åtgärd kan behövas
- Avvikelse – uppfyller inte eller bara delvis kraven, åtgärd krävs

Gryaabs verksamhetsrisker (risker på kort sikt)

Riskområde: Säkerställa att Gryaab kan avleda och samla in avloppsvattnet 2023-2036

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Inspektions- och underhållsplanen för tunnelsystemet följs upp i målarbetet
- Gryaab kommer att lägga fokus på att identifiera nya tekniska innovationer som kan leda till att minska antalet tillfällen som personer behöver vistas i systemet tunnelsystemet.
- Under 2022 pågår en fortsatt kartläggning av trånga sektorer och en uppskattning av tunnelkapaciteten.
- Förprojektering för ny ledning under Mölndalsån med syftet att öka kapaciteten. Projektet beräknas vara färdigt under 2025.

- Simuleringar som genomförs under 2022 kan eventuellt påvisa ytterligare framtida kapacitetsbrister som behöver åtgärdas.
- För att hitta orsaken till de extremt höga flödena vid omfattande regn har Gryaab och ägarkommunerna startat en utredning för att identifiera orsaken för att därefter vidta åtgärder.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

Hur fortlöper arbetet med insatser enligt inspektions- och underhållsplanen för tunnlar och ledningar.

Svar: Vi följer planen men det har varit flertalet utmanande inspektioner b.l.a. i en tunnel som är svår att komma in i på grund av mycket sand och i ett ventilationschakt. Tack vare bättre organisation har Gryaab bättre förmåga att inspektera och underhålla tunnelarna.”

Vilka nya tekniska innovationer som kan leda till att minska antalet tillfällen som personer behöver vistas i tunnelsystemet har identifierats.

Svar: Arbetet med att identifiera nya tekniska innovationer har inte genomförts än.

Hur fortlöper kartläggningen av trånga sektorer och uppskattningen av tunnelkapaciteten?

Svar: Gryaab arbetar med att ta fram dimensioneringskriterier för tunnelsystemet. När dessa kriterier har satts fortsätter arbetet med att utreda trånga sektorerna.

Har simuleringar som genomförs under 2022 påvisat ytterligare framtida kapacitetsbrister som behöver åtgärdas?

Svar: När dimensioneringskriterier beslutats fortsätter arbetet med att utreda kapacitetsbrister i tunnelsystemet.

Hur fortlöper utredningen för att hitta orsaken och vidta åtgärder till de extremt höga flödena vid omfattande regn.

Svar: För tillfället har Gryaab inte resurser att samordna ägarkommunernas arbete med att identifiera specifika sträckor och platser där inläckage av tillskottsvatten förekommer. På sikt är frågan prioriterad och det är viktigt att hitta bra arbetsformer för detta. Gryaab

har tidigare deltagit i samarbeten med ägarna där man bland annat identifierat ett ställe där det bräddade från en sjö vid kraftig nederbörd.

Hur är statusen avseende förprojektering för att öka kapaciteten och redundansen under Mölndalsån?

Svar: Detaljprojekteringen är slutfasen och Gryaab håller på att ta fram handlingar för att upphandla entreprenör. Ansökan om tillstånd för vattenverksamhet har lämnats in i juni 2023. År 2024 kommer styrelsen att få fatta investeringsbeslut.

Riskområde: Säkerställa att Gryaab kan rena avloppsvattnet 2022-2036

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Utifrån de nya flödesprognoserna görs en förnyad bedömning av möjligheten att uppfylla nuvarande villkor fram till 2036. Om det föreligger en förhöjd risk att inte uppfylla nuvarande villkor finns ett antal möjliga åtgärder för att förbättra kapaciteten i anläggningen.
- Gryaab planerar att utöka skivfilterkapaciteten, vidta åtgärder för att ytterligare förbättra eftersedimenteringskapaciteten och se över möjligheten att ytterligare öka kapaciteten för direktfällning.
- Gryaab ska påbörja en utredning om hur biobäddarna kan ersättas.
- Gryaab samarbetar med ägarkommunerna kring tillflödena för att sänka de totala utsläppen för alla parametrar inom ramen för program för systemoptimering för transport av avloppsvatten.
- För att minska risken för brist på reservdelar kommer Gryaab delta i samarbetsforum inom regionen där gemensam utrustning som nyttjas av flera verksamheter kan fördelas till de verksamheter som behöver den bäst.
- En översyn pågår under 2022 om fler komponenter ska lagerföras och särskilt kritiska ska lagras i större antal.
- Kontinuerlig dialog med leverantörerna sker för att tidigt upptäcka störningar i leveranskedjorna och på så sätt minska risken för brist på kemikalier.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

Vad blev resultatet från den förnyad bedömning av möjligheten att uppfylla nuvarande villkor fram till 2036.

Svar: Kapacitetsvärderingen visar på att det är rimligt att klara utsläppsvillkoren fram till 2036 med befintlig anläggning. Om det skulle infalla tre blöta år (år med särskilt mycket regn) på raken och att den maximala utvecklingen för befolkning enligt befolkningsprognosen skulle inträffa samtidigt finns det risk för överskridande av nuvarande villkor kring år 2036. Risken bedöms som osannolik och därmed acceptabel.

Om det föreligger förhöjd risk för att överskrida utsläppsvillkoren fram till 2036, vilka åtgärder kan ni i så fall vidta för att uppfylla utsläppsvillkoren?

Svar: Särskilda åtgärder planeras inte för att minska risken för överskridande då risken bedöms som acceptabel men vi följer utvecklingen noga. En demonstrationsanläggning, dvs en linje för fullskaleförsök, av vald huvudprocess i Nya Rya övervägs att installeras vilket kommer att leda till ökad reningsförmåga.

Beskriv hur Gryaab planerar för att utöka skivfilterkapaciteten? vidta åtgärder för att ytterligare förbättra eftersedimenteringskapaciteten? och se över möjligheten att ytterligare öka kapaciteten för direktfällning?

Svar: Det finns en handlingsplan, beroende på resultat från utredningar samt befolkning och flödena utvecklas kan olika åtgärder vidtas.

Har utredningen om hur biobäddarna kan ersättas påbörjats?

Svar: Beslut har tagits att biobäddarna ska behållas i sin nuvarande utformning fram till 2036. Ökat underhåll av bäddmaterial och pumpar har påbörjats. Vissa arbeten kan avdelningen Projekt och Planering komma att bli involverade i då de är komplexa arbeten. Efter att Nya Rya tagits i drift kommer beslut om framtiden för biobäddarnas processyta att fattas.

Hur fortlöper samarbetet med ägarkommunerna inom ramen för program för systemoptimering för transport av avloppsvatten avseende tillflödena för att sänka de totala utsläppen för alla parametrar?

Svar: Programmet drivs av avdelningen Teknisk Försörjning och rullar på bra. Programmet styrs av arbetsutskottet för TED och avrapportering sker till TED. Programmet innehåller tre projekt åt gången. För närvarande ingår bräddoptimering, spärrvägg i Ale som ska börja byggas inom kort för att öka buffertkapacitet samt en spärrvägg i den södra delen av tunnelsystemet vilket är i ett tidigt skede.

Hur bidrar Gryaab i samarbetsforumet i regionen där gemensam utrustning som nyttjas av flera verksamheter kan fördelas till de verksamheter som behöver den bäst?

Svar: Avdelningschefen för Drift deltar i gruppen inom regionen (VA-org, Göteborg Energi, Renova) samt i en nationell grupp där Svenskt vatten ingår. Just nu är det läget bättre och Gryaab har inte behövt låna utrustning. Avdelningschefen för Drift bedömer att vi har begränsande möjligheter då olika utrustningar används inom respektive organisation.

Vad blev resultatet av översynen 2022 avseende att fler komponenter ska lagerföras och särskilt kritiska delar ska lagras i större antal?

Svar: Jobbet pågår kontinuerligt då man ser över komponenter med lång leveranstid. Viss IT-utrustning och mekaniska delar lagerhålls numera i större omfattning. Om behov av inköp uppkommer pga långa leveranstider görs bedömningen om inköpen ryms inom budget. Avdelningschefen på Drift bedömer att vi idag har bra lagersaldo. Biobäddspumparna kommer att bytas ut, begagnade pumpar reoveras och läggs på hyllan medan de i sämst skick skrotas.

Hur ser rutinerna ut för kontinuerlig dialog med leverantörerna för att tidigt upptäcka störningar i leveranskedjorna? Vilka varor och tjänster samt leverantörer gäller det?

Svar: För de varor där det bara finns ett fåtal leverantörer sker dialog. I nya upphandlingar ser vi till att flera leverantörer kan avropas och uppdatering av prissättningen sker årligen inom upphandlingsperioden. Det gäller främst kemikalier och reservdelar för t ex pumpar.

Riskområde: Säkerställa avsättning av biprodukter

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- För att optimera effekten från biprodukterna kan reningsprocessen i framtiden komma att behöva regleras utifrån en ekonomisk styrning. Den optimala styrningen utifrån det ekonomiska resultatet behövs som ett beslutsunderlag till den processtekniska styrningen.
- Det behöver utredas och värderas vilket behov som finns av att anställa eller anlita resurs för strategisk verksamhetsutvecklare, som kopplar samman miljö, marknad och teknik.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

Har arbetet påbörjats för hur vi kan styra reningsprocessen i syfte att optimera uttaget av biprodukterna ur ett ekonomiskt perspektiv? Har det tagits fram ett förslag till styrning utifrån det ekonomiska resultatet som kan utgöra beslutsunderlag till den processtekniska styrningen?

Svar: VD har anpassat organisationen samt tagit fram en verksamhetsplan för affärsutveckling för att optimera uttaget av biprodukterna. Planen innehåller mål/aktiviteter avseende att ta emot mer externt material, optimera reningsprocessen efter effekttoppshandel, rötning av matavfall, avyttra tekniskt vatten till t.ex. stora dricksvattenförbrukare. På längre sikt planeras för utredning om tekniskt vatten kan användas vid vätgasproduktion samt att ta tillbaka syret för att användas vid ozonering.

Har det utretts och värderats vilket behov som finns av att anställa eller anlita resurs för strategisk verksamhetsutvecklare, som kopplar samman miljö, marknad och teknik när det gäller marknadsutveckling av befintliga och nya biprodukter?

Svar: Rekrytering pågår av strategisk verksamhetsutvecklare.

Riskområde: Säkerställa eventuella förändringar i övriga krav

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Gryaab har till följd av det nya miljötillståndet påbörjat en utredning kring metangasavgång från lagring av slam

- Under 2022 har ett förslag till nytt avloppsvattendirektiv tagits fram av EU-kommissionen. Gryaab ser över hur detta påverkar verksamheten och medverkar i remisshanteringen av förslaget.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

Hur fortlöper utredning kring metangasavgång från lagring av slam? Har eventuella preliminära slutsatser lett till beslut om ytterligare åtgärder?

Svar. I utredningsvillkor 2 (U2) utreds metangasutsläppen från lagring av slam samt åtgärder för hur utsläppen kan minska, Länsstyrelsen har beviljat uppskov att redovisa uppgifterna till sista december 2024.

Hur ser konsekvenserna ut för Gryaab om avloppsdirektivet införs?

Svar: Om EU:s förslag till nytt avloppsdirektiv beslutas kommer det medföra stor påverkan på Gryaab då läkemedelsrening behöver införas. Gryaab har på olika vägar gett sin syn på förslaget till direktiv. EU-kommissionen väntas ta beslut i februari – mars 2024.

Gryaabs strategiska risker (risker på lång sikt)

Riskområde: Säkerställa att Gryaab kan avleda och samla in avloppsvattnet i framtiden

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Förprojektering av en kompletterande pumpstation har startats, vilket sker inom ramen för Nya Rya. Den kompletterande pumpstationen beräknas stå färdig senast år 2030

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

Hur fortlöper projekteringen av en kompletterande pumpstation för att säkerställa pumpkapacitet och redundans? Håller tidplanen?

Svar: Styrelsen har tagit beslut om förprojektering av ny pumpstation. Avdelningen Projekt och Planering har anställt en projektledare och konsulter är upphandlade för de olika disciplinerna. Förprojektering planeras att genomföras 2024 och delar av 2025. Tidplanen är att under 2025 kunna påbörja bygget. Förprojekteringen underlättas av att

styrgruppen beslutat att rens ska avskiljas vid markytan. Arbetet med tillståndsansökan pågår och kommer att lämnas in under hösten 2023.

Riskområde: Säkerställa att Gryaab kan rena avloppsvattnet från 2036 och framåt

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Gryaab driver programmet Nya Rya.
- Utredning av hur läkemedelsrening skulle kunna implementeras i Gryaab reningsprocess.
- Gryaab tar fram underlag så som prognoser för befolkningstillväxt och ambitionskrav för reningen som ställer reningskrav mot kostnad och klimatpåverkan.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

Hur fortlöper programmet Nya Rya? Håller projektet tidplanen, har extra resurser tilldelats projektet om tidplanen riskerar att inte hållas? Har ni identifierat kritiska moment?

Svar: VD bedömer att tidplanen följs. Under 2024 kommer förstudien att vara klar. Rekrytering pågår på avdelningen Projekt och Planering för att bidra med projektledarstöd samt stöd till Nya Rya för tillståndsprövningen. Under 2024 ska styrelsen fatta beslut om budgetens maximala ram för förprojektering.

Hur fortlöper utredningen av hur läkemedelsrening kan implementeras i Gryaab reningsprocess? Har eventuella preliminära slutsatser redan lett till beslut om ytterligare åtgärder?

Svar: Utredning av läkemedelsrening sker inom utredningsvillkor 1 (U1) samt inom pilotprojektet med GAK (granulerat aktivt kol). Preliminära resultat visar att läkemedelsavskiljningen i GAK är låg. Tidigare pilotanläggning med ozonering har visat att den tekniken generellt sett har bättre reningsförmåga.

Har Gryaab tagit fram underlag så som prognoser för befolkningstillväxt och ambitionskrav för reningen som ställer reningskrav mot kostnad och klimatpåverkan?

Svar: Flödes- och befolkningsprognosen har uppdaterats under 2023. En hållbarhetranalys har gjorts med avseende på processval inom Nya Rya. Styrelsen kommer under slutet av 2023 och början av 2024 att besluta om processval samt vilka halter och mängder som vi ska yrkas på i förestående prövning för Nya Rya.

Riskområde: Säkerställa värdefull avsättning av biprodukter

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Gryaab har en handlingsplan för konsekvenser av ett möjligt ändrat regelverk kring slamhantering

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

Har Gryaab tagit fram en handlingsplan för konsekvenser av ett möjligt ändrat regelverk kring slamhantering?

Svar: Vi bevakar utvecklingen av ny lagstiftning. EU-kommissionen har utvärderat det nuvarande slamdirektivet och överväger nu om nytt slamdirektiv behövs. I nuläget bedömer vi att det dröjer innan det kommer en ny svensk slamförordning och har därför bedömt att vi inte behöver uppdatera befintlig slamstrategi.

Riskområde: Säkerställa eventuella förändringar i övriga krav på lång sikt

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Gryaab anser att målkonflikten mellan påverkan i recipient jämfört klimat behöver komma upp på agendan nationellt och kommunicerar med branschorganisationer för att driva frågan
- Gryaab följer utvecklingen och förändringar i övriga krav genom omvärldsbevakning, deltagande i nätverk samt nationella och internationella konferenser.

- Under 2021-2023 utreder Gryaab inom ramen för utredningsvillkor ett i nuvarande miljötillstånd frågan om läkemedelsrening och andra förorenade ämnen till exempel PFOS och ammonium mer detaljerat
- Gryaab anser att nationell styrning kring kravnivåer på halter av läkemedel till recipient och vilken påverkan substanser har på vattenlevande organismer behöver vara utrett innan beslut fattas om införande av läkemedelsrening och kommunicerar med branschorganisationer för att driva frågan

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

Hur kommunicerar Gryaab med branschorganisationen angående målkonflikten mellan påverkan i recipient respektive klimat?

Svar: VD lyfter frågan i olika sammanhang så som VA-mässor. Hon har även lyft frågan direkt med styrelserepresentanter i Svenskt Vatten. Enlig avdelningschefen för UKM kommer målkonflikten mellan klimat och vattenrecipient bli särskilt tydlig i ansökan om nytt miljötillstånd med anledning av att vi i hållbarhetsanalysen väger in klimatpåverkan vid val av processteknik.

Hur följer Gryaab utvecklingen genom nationell och regional samverkan?

Svar: VD ansvarar för helhetsperspektivet. Representanter i TUG och avdelningscheferna ansvarar för insamling av information vid olika konferenser.

Hur fortlöper Gryaabs utredning av läkemedelsrening och andra förorenade ämnen till exempel PFOS och ammonium?

Svar: Utredning av vissa läkemedelssubstanser samt PFOS och ammonium sker inom ramen för U1. Resultaten håller på att sammanställas och ska redovisas senast 31 dec 2023 om inte begäran om uppskov beviljas av Länsstyrelsen.

Hur kommunicerar Gryaab med branschorganisationen kring behovet av nationell styrning kring kravnivåer på halter av läkemedel till recipient och vilken påverkan substanser har på vattenlevande organismer?

Svar: VD har pratat med styrelsen i Svenskt Vatten angående frågan samt haft möte med Sahlgrenska Universitet och Chalmers Teknisk Högskola angående de forskningsmedel på

ca 600 000 kr som vi bidrar med till deras forskning. VD överväger att rikta om dessa medel till forskning som vi enligt våra riskanalyser behöver arbeta mer med. Tack vare omfattande provtagning och utredningar har Gryaab kunnat ge inspel till Eurau och Svenskt vatten avseende de krav på läkemedelsrening som EU överväger att införa i avloppsvattendirektivet.

Gryaabs övriga risker nu och framöver

Riskområde: Säkerställa robust och tillgänglig anläggning

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Prioriterade insatser enlighet med inspektions- och underhållsplan ska vara helt genomförda under 2022.
- Gryaab ska identifiera och åtgärda både säkerhetssystem, utrymningsvägar och rutiner för att minska risken för att personal inte kan utrymma tillräckligt fort vid en eventuell översvämning
- Gryaab arbetar med en säkerhetsskyddsanalys i syfte att definiera skyddsvärdet på anläggningen och en beredskapsplan för att definiera behovet av egen krigsplacerad personal.
- För att säkerställa att det finns tillräckligt med elkapacitet i systemet till Gryaab förs en aktiv bevakning och kommunikation genom regelbundna möten med Göteborg Energi
- Gryaab bevakar också sin rankning i styrel.
- För att säkerställa kemikalieleveranser har Gryaab tät dialog med nuvarande och nya leverantörer, branschorganisationen Svenskt vatten och kollegor i branschen.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

Genomfördes prioriterade insatser i enlighet med inspektions- och underhållsplan för 2022? Hur ligger ni till med de prioriterade insatserna i underhållsplanen för 2023? Finns det risk att dessa insatser inte genomförts under året? Hur hanterar ni i så fall detta?

Svar: I stort ligger vi bra till och i vissa fall blir det omprioriteringar. 76 underhållsåtgärder är planerade under året och prognosen är att vi kommer att ha gjort 67 stycken. Omprioriteringarna medför dock inte att vi bygger upp någon underhållsskuld. Arbetet går numera bättre sedan vi styr underhållsinsatserna utifrån planen. Vi följer

planen samt infört en ny roll ”underhållsingenjör” som planerar åtgärderna på TF. Underhållsingenjör finns på El och Mek. AC Drift följer upp mål kopplade till underhållsinsatserna i styrkortet för avdelningen.

Har Gryaab identifierat och åtgärdat säkerhetssystem, utrymningsvägar och rutiner för att minska risken för att personal inte kan utrymma tillräckligt fort vid en eventuell översvämning

Svar: Kylkulverten har försetts med nödutgång. Fler åtgärder kvarstår som kommer genomföras på sikt. Det finns några platser där det bara finns en utgång.

Har Gryaab genomfört en säkerhetsskyddsanalys i syfte att definiera skyddsvärdet på anläggningen? Har Gryaab en beredskapsplan där behovet av egen krigsplacerad personal definierats?

Svar: Säkerhetsskyddsanalys och beredskapsplan för egen krigsplacerad personal har tagits fram.

Hur bevakar och kommunicerar ni med Göteborg Energi om framtida elbehov för att de ska garantera och prioritera Gryaabs framtida behov?

Svar: Vi har en kontaktperson på Göteborg Energi. Vi är en prioriterad kund.

Hur ser formerna ut för dialogen med nuvarande och potentiella leverantörer av processkemikalier, branschorganisationen Svenskt vatten och kollegor i branschen? Har ni hittat alternativ till nuvarande processkemikalier?

Svar: Avdelningschefen på Drift deltar i Länsstyrelsens forum ”brist på kloridbaserade fällningskemikalier”. Våra leverantörer har nationella lager. Avdelningschefen för Drift planerar att utföra en riskanalys med avseende på brist på vitala kemikalier och reservdelar.

Riskområde: Säkerställa tillräcklig organisatorisk kompetens eller kapacitet för att kunna bedriva verksamheten ändamålsenligt

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Gryaab ska arbeta med aktiviteter från den nya kompetensförsörjningsplanen i syfte att säkerställa kompetensen att driva anläggningen på både kort och lång sikt.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

Vilka aktiviteter från den nya kompetensförsörjningsplanen i syfte att säkerställa kompetensen att driva anläggningen på både kort och lång sikt har genomförts? (gärna ett exempel från respektive område; attrahera, rekrytera, utveckla, behålla och avsluta)

Svar: Arbetet med kompetensförsörjningsplanen var klart kvartal 1 2023.

Ledningsgruppen har utsett en grupp bestående av avdelningschefer, gruppchefer och HR som ansvarar för planen. Under året har bl.a. nya rekryteringsmetoder testats för att bättre nå ut med annonseringen, Gryaab har kontakt med gymnasieskolor för att skapa intresse för bolaget samt delta på arbetsmarknadsdagar till exempel Charm. Chefer från Drift sitter med i ledningsgrupperna för driftteknikutbildningen på Campus Varberg och VA-ingenjörer i Göteborg. På avdelning Drift har man ett internt fortbildningsforum medarbetarna utbildar varandra inom de områden som man själv har specialkunskap om. Planen är också ett underlag vid målformulering för 2024 tex storytelling (via sociala medier), delta på strategiska mässor, nätverk med utbildningssamordnare och erbjuda föreläsningar

Riskområde: Säkerställa ekonomisk stabilitet och medel för att bedriva verksamhet och investeringar

Vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att risken minskar

- Gryaab har säkerställt ränteutvecklingen, i den mån som det är möjligt, genom att ansluta sig till Koncernbanken inom Göteborg Stad.

- Det är nödvändigt att Gryaab väljer framtida processer, inte enbart ur perspektivet bästa möjliga teknik, men även ur ett robusthetsperspektiv. På det sättet undviks beroenden av specifika varor, till exempel en viss kemikalie och därmed undviks ett ekonomisk beroende.
- Gryaab har, inom ramen av projektet Nya Rya, tagit fram ett förslag till finansieringsmodell. Förslaget innebär att Nya Rya finansieras genom en kombination av lån och ett kapitaltillskott från delägarna vilket. Gryaabs ägare ska ta ställning till finansieringsmodellen kvartal 1 2023.

Kontrollmoment för Kvalitets- och miljöansvarig

Hur stabil och säker är Gryaabs prognos för kostnadsutveckling efter 2025? Hur definieras och mäts *stabil* respektive *säker*.

Svar: Upplåningsvolym och ränta är det som kommer att påverka kostnadsutvecklingen mest. Idag råder stora osäkerheter med anledning av att pumpstation och Nya Rya kommer innebära stora investeringar där osäkerheter ger stora utslag. Om ca två år kommer vi att veta mer vilket också kommer ge säkrare prognoser. Kostnaden för Gryaabs verksamhet kommer i stor utsträckning påverkas av räntekostnaderna till följd av upplåningen/finansieringen av de nya investeringarna. Först när de nya anläggningsdelarna tagits i drift belastar investeringen avgiftsuttaget genom tillkommande avskrivningskostnader. Koncernbanken tar fram en ränteprognos för de kommande på 5 åren och vi använder deras prognos i våra modeller. Styrelsen tog ett beslut i juni 2023 om en ekonomisk strategi, enligt strategin ska soliditeten som främst utgörs av obeskattade reserver (VA kollektivet) ersättas av ett kapitaltillskott från ägarna (skattekollektivet) vilket planeras inbetalas från och med 2028. Gryaab definierar ekonomisk stabilitet som en soliditet runt 10 % vilket anses vara en rimlig nivå med tanke på att verksamheten är en monopolverksamhet. En simuleringsmodell har använts för att ta fram Gryaabs framtida avgiftsutveckling och därmed inkludera Nya Ryas påverkan på bolagets ekonomi. Beslut har tagits av ägarkommunernas KF att Nya Rya ska finansieras med 10 % genom ett ovillkorat aktieägartillskott från ägarna. Målsättningen är att uppnå soliditet på 10% efter ibrukttagandet av Nya Rya. I arbetet med den ekonomiska långtidsprognosen 2024 – 2033 kommer Gryaab använda simuleringsmodellen för att prognosticera avgiftsutvecklingen framöver.

Hur hanterar ni de ökade osäkerheterna i omvärlden i era prognoser?

Svar: Det är svårt på grund av den instabila omvärlden. Genom att binda elpriset kan vissa osäkerheter minska. Vi försöker göra så rimliga antaganden som möjligt. Vi behöver dock acceptera större budgetavvikelser framöver på grund av ökat fokus på egna intäkter vilket ökar variationen i budgetavvikelsena.

Hur väljer Gryaab framtida processer, inte enbart ur perspektivet bästa möjliga teknik, men även ur ett robusthetsperspektiv? Hur gör sig Gryaab mindre beroende av specifika varor, till exempel en viss processkemikalie?

Svar: I hållbarhetanalysen vägs kriteriet *robusthet* in.

Hur säkerställs stabiliteten genom programmet Nya Rya? Hur fortlöper arbetet med att införa den nya finansieringsmodellen för Nya Rya?

Svar: Se svar ovan beträffande stabil och säker prognos för kostnadsutveckling.